

โรคมือ เท้า ปาก...!!

(Hand-Foot-Mouth disease: HFMD)

โรคมือ เท้า ปาก เกิดจากเชื้อ enterovirus เชื้อที่เป็นสาเหตุบ่อยที่สุดโดยทั่วไป คือ coxsackievirus A16 รองลงมาคือ enterovirus 71 พบมากในช่วงฤดูฝน อากาศเย็น และชื้น กลุ่มเสี่ยงที่พบบ่อย คือ เด็กทารกและเด็กเล็กอายุต่ำกว่า 5 ปี การระบาดมักเกิดขึ้นในศูนย์เลี้ยงเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาลและประถมตอนต้น

การแพร่กระจายเชื้อ มี 2 ลักษณะ คือ

1. การสัมผัสโดยตรง (direct contact) กับสารคัดหลั่งจากจมูก ลำคอหรือน้ำจากตุ่มใสตามฝ่ามือ ฝ่าเท้าหรือตามตัว
2. อุจจาระของผู้ป่วยซึ่งมีเชื้อไวรัส (fecal-oral route) เชื้อ enterovirus สามารถทนสภาวะกรดในทางเดินอาหารมนุษย์ได้และมีชีวิตอยู่ในอุณภูมิห้องได้ 2-3 วัน

อาการทางคลินิก

โรคมือ เท้า ปาก มักมาด้วยอาการไข้ โดยผู้ป่วยบางรายอาจมีไข้สูงมากกว่า 39 องศาเซลเซียส นาน 3-5 วัน บางครั้งอาจมีอาการเจ็บในปาก กลืนน้ำลายไม่ได้ พบตุ่มแผลตื้นๆ ในปาก ส่วนใหญ่พบที่เพดานอ่อน ลิ้น กระพุ้งแก้ม มักพบมากกว่า 1 แผล ขนาด 4-8 มิลลิเมตร ร่วมกับพบผิวหนังมีตุ่มพอง (vesicles) สีขาวบนฐานรอบสีแดง ขนาด 3-7 มิลลิเมตร บริเวณด้านข้างของนิ้วมือ นิ้วเท้า บางครั้งพบที่ฝ่ามือ ฝ่าเท้า ส้นเท้า เข่า ก้น เวลากดจะเจ็บเล็กน้อย ส่วนใหญ่ไม่ค่อยตกเป็นแผล จะหายไปได้เองในเวลาประมาณ 1 สัปดาห์

การดูแลรักษาผู้ป่วย

โดยทั่วไปผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก สามารถหายเองได้ โดยไม่มีการรักษาแบบเฉพาะเจาะจง ดังนั้น การรักษาที่สำคัญคือการรักษาตามอาการและเฝ้าระวังอาการที่รุนแรง หรือภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นได้

การรักษาตามอาการ ได้แก่ การให้ยาลดไข้ paracetamol กระตุ้นให้ผู้ป่วยรับประทาน

อาหาร แต่ถ้าผู้ป่วยไม่สามารถรับประทานอาหารได้หรือทานได้น้อย พิจารณาให้อาหารเหลวหรืออาหารที่มีอุณหภูมิต่ำ เช่น ไอศกรีม เป็นต้น ในบางรายที่มีอาการเจ็บปากมาก อาจพิจารณาให้ยา กลุ่ม xylocaine viscus ทาบริเวณแผลในปาก เพื่อลด อาการเจ็บ

การป้องกันการแพร่เชื้อสู่บุคลากร และผู้ป่วยอื่น

- ใช้มาตรการการป้องกันการแพร่เชื้อแบบ Contact Precaution และ Droplet Precaution เช่น สวม Mask สวมถุงมือ ล้างมือก่อนและหลังสัมผัสผู้ป่วย

การดูแลผู้ป่วย

- แยกเด็กป่วยไม่ให้ร่วมกิจกรรมกับเด็กอื่นประมาณ 2 สัปดาห์
- ทำความสะอาดของเล่น ด้วยสบู่หรือผงซักฟอก โดยทำความสะอาดทุกวันแล้วผึ่งแดดให้แห้ง
- เช็ดถูพื้นและสิ่งแวดล้อมด้วยน้ำผสมผงซักฟอก อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง

เอกสารอ้างอิง

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.แนวทางกรวินิจฉัย และ ดูแลรักษา โรคมือ เท้า ปาก สำหรับแพทย์ และ บุคลากรทางการแพทย์.2012[2015 June 24]. Available from: http://www.dms.moph.go.th/dmsweb/main_page/hand_foot_mouth/HFMD%20CPG.pdf.

จัดทำโดย : ฝ่ายงานเภสัชกรรมชุมชน รพ.เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน
โทร. 054-693548 ต่อ 114

